

A griffmadár

Először egy téli estén találkoztam vele. Künn esett a hó, a kemence lángját néha visszavágta a szél, s a száraz fa ilyenkor csillagokat vetett a konyhába, ahol tollat fosztottak, s én álmosan hallgattam a mesét, amit Futó Kati néni mondott a griffmadárról.

Csizmáim a kemence padkáján száradtak, és pihenték az egész napi szánkózást, én pedig álmosan szaladtam a mese fonalán a gyémánthegy tetejébe, hol a griffmadár (minden szál tolla színaranyból volt) két karddal védelmezte az óriásország határát. Persze hiába, mert a szegény ember harmadik fia – a legkisebbik – kis kanászboltjával nyifára verte a pompás madarat, amit a hallgatóság el is várt a gyerektől.

– Talán nincs is olyan madár! – mondta Kovács Treszka, aki legközelebb ült a tűzhöz és Pista kocsis-hoz, aki kukoricát morzsolt. Kati néni mérges lett.

– Mesében minden van, ezt még a legbutább jérce is tudja, Treszka lányom...

Ekkor megint szikrát vetett a tűz, és Treszka elhúzódt a kemencétől.

– Jobb is, ha messzebb vagy egy kicsit a lángtól! – mondta Kati néni, és Pistára nézett -, mert még tüzet fog a szoknyád.

Azután folytatta a mesét, és Treszka nem kételkedett többé a griffmadárban.

De én se!

Amikor ágyba bújtam, és ellobbant a lámpa lángja, megjelent előttem a hegy. Zengve zúgott rajt a szél, s a bérceken ott ült az aranytollú griffmadár, két karddal a kezében...

Következő találkozásom egy nyáron történt, amikor a gabonás kocsi nehéz zökkenőkkel jártak már az utcákon, a faluvégen megmordult a cséplő, s malomgát vizére a vadkacsa kihozta fiait, hogy lássanak világot. Ekkor történt, hogy Bodóék tehene legyektől vagy mitől megvadult. Végigrohant a falun. Úgy robogott el házunk előtt, mint egy mozdony, s mivel én éppen akkor léptem ki a kapun, úgy fellökött, hogy egy bikának is becsületére vált volna.

Szidtam a tehenet, de ez nem segített a dolgon. Lábam vizes ruhába került, magam pedig bús rabságba azon a gyönyörű nyári napon, amikor legalább kétszer lehetett volna megfürdeni a Kács vizében, nem is beszélve a szarkafészekről, melyet nélkülem szednek majd ki a barátaim.

Tele szívfájdalmakkal ültem a besötétített szobában. Az öreg bútorok délutáni hangon beszélgettek, az óra azt hitte, tán éjfél van, mert olyan hangosan járt, a háztetőn galambok búgtak, és én tehetetlenül néztem körül a szobában, hogy mivel lehetne eljatszani vagy szétszedni.

Egy piros könyvön akadt meg a szemem. Talán vannak képek benne.. amiket ki lehet vágni...

Odasántikáltam a könyvhöz.

– Petőfi Sándor összes költeményei – olvastam lassan, mert másodikos elemista voltam akkor, s az olvasásnál még megrágtam a betűket.

Az első lapon mindjárt: a János vitéz...

Nono! Édesanyám azt mondta, hogy ő „látta” a János vitézt Pesten... Itt valami nincs rendben!

Általában ekkor már gyanakodtam a felnőttekre. A karácsony körüli dolgokban sem voltam biztos, mert amikor Pista kocsis megkérdeztem, hogy látta-e az anygalt, azt mondta, hogy Andocson látott egyet, de az fából volt.

És a gólya körüli dolgok is homályosak és megbízhatatlanok voltak.

A faluban a bábaasszonyt is „gólyanénének” hívták. Ahol ő megjelent kopott táskájával, ott biztosan lett kisgyerek, míg amelyik házra odaszállt a gólya... egyszóval... ezt nem lehetett ellenőrizni.

És most itt van ez a János vitéz. Jó lesz elolvasni, hátha kiderül valami a nagyok dolgaiból, amire annál inkább számítottam, mert ez a Petőfi azzal kezdte a könyvét, hogy „Szabadság, szerelem, e kettő kell nekem...”

Olvastam, döcögve olvastam a János vitézt. Elmult a délután. Kinyitottam a zsalugátert, hogy lássak, s az utca sivár, szürke és poros volt. Vissza a könyvhöz! Tele volt a szívem János vitézzel, Iluskával, Tündérországgal, és amikor odaértem, hogy Kukorica Jancsi meglovagolta a griffmadarat, megcsókoltam a könyvet, mert ez volt az első találkozásom a költéssel és második találkozásom a griffmadárral.

A harmadik a következő nyáron történt.

Talán június közepe lehetett, mert a rozs akkor kezdett hullámszni, és a Palánkosban térdig ért már a kender.

Az út mellett Bence Ferkó szántott, és nem bánta, ha egy fordulóban én hajtom a lovakat, mert addig ő megtömi a pipáját.

A lovakat persze nem kellett hajtani, tudták ők a maguk dolgát, de én büszkén lépegettem mégis utánuk. Az ekevas csillogva úszott a fekete földben. A párás szántás felett remegett a levegő, és én fütyörészni kezdtem éppen – mert az életet feneketlenül szépnek éreztem –, amikor az eke egy marékra való apró tojást fordított a barázdába.

– Hó-ha!

A loval megálltak, és Bence Ferkó bácsi is odaballagott.

– Miféle tojások ezek, Ferkó bácsi...?
– Ezek? – jól megnézte a tojásokat, melyeknek a héja puha hártya volt. – Hát bizony, ezek griffmadártojások.

Majd elszedültem. Néztam az arcát. Komoly volt, és le nem vette a szemét a tojásokról.

– Griffmadártojások?

– Azok.

Átvette a gyeplőt, én pedig felszedtem a kis tojásokat, melyeknek puha héja alatt – úgy éreztem – halkán lüktet az élet.

– Hazavigyem?

– Persze! Ki kell tenni a napra, mert ezeket csak a nap költi ki. Színarany lesz a tolluk, jáspisból a szemük... De én most szántok tovább...

– Ne menjen még, Ferkó bácsi – esengtem. – És mit esznek?

– Harmatot. Tiszta harmatot... De most már menj haza azokkal a tojásokkal, mert ha erre vetődik az anyjuk, rossz világ lesz.

– Ferkó bácsit nem bántja?

– engem? Hát nyúltam én egy ujjal is a tojásaihoz? Nem én. De maga jó lesz, ha siet... Látja azt a felhőt?

A nyugati égen csúnya, fekete felhő torlódott felfelé, és úgy látszott, mintha sötét szárnyai átérnék az egész világot.

– Hát ilyen felhőben szokott jönni. Jobb lesz talán itt hagyni azokat a tojásokat, vagy nagyon sietni...

– Sietek.

Zsebkendőmbé kötöttem a tojásokat, és borzongva vittem hazafelé a kincset.

A réten alacsonyan jártak a fecskék, a nap szürkülni kezdett, valahol ijedten robogott egy kocsi, és én rohantam hazafelé, mert jött a fekete felhő viharsebesen és benne a fiai után – énutánam – a griffmadár.

Egy-egy esőcsepp is arcomba vágott, de ezt nem is éreztem. Ijedt láz borzongatta az arcom, a szívem fuldokolva kalapált, és amikor udvarunkba értem, már csak a lábaim vittek öntudatlanul előre.

A tornácos folyosón nekidőltem a falnak, és zsebkendőmet kiterítve a tornác párkányára, azt mondtam magamban:

– Itt vannak a tojásaid, griffmadár... Nem akartam

rosszat... Harmatot szedtem volna nekik... de ha nem akarod, itt vannak... vidd el...

Ekkor rettentőt roppant az ég, és valami földöntúli kék villanás szétvágta a nyárfát az udvarunkon. Megmozdult a föld is! Az eső dőlni kezdett, és eloltotta az égő nyárfa lobogását.

Sötét lett. Bebotorkáltam a konyhára, és nem szóltam senkinek, hogy én láttam a griffmadarat. Igen. A nagy villanásban ott repült az aranytollú madár a kertünk felett és aranytollán szikrázva záporozott a szakadó eső.

Nehezen aludtam el akkor éjjel. Sokszor felriadtam, s ilyenkor a sötétségből újra elindult felém a fekete felhő.

Arra ébredtem, hogy süt odakünn a nap. A fecskék vidáman diskurálnak az ereszen, és úgy éreztem, hogy az elmúlt nap, s a félelmek valahol messze járnak.

Óvatosan mentem ki a tornácra, és alig mertem odanézni, hogy megvannak-e még a tojások.

Zsebkendőm a nagy napsütésben fehéren feküdt a párkányon. Rajta tojáshéj, és mintha mozogna rajta valami.

Hát mégis!? A nap kikeltette őket...?

Már nem féltem. Világos volt, reggel volt, Bodri kutyánk ott csóválta a farkát mellettem, amikor odahajoltam a griffmadarak fölé.

Néztem, néztem őket, és sírón összeszorult a szívem, mert apró gyíkok keltek ki a tojásokból, és az én mesevilágomban csak üszkök, romok és világos valóságok maradtak.

De azután megbékéltem, mert kis gyíkok szeme olyan volt, mint a jáspis, bőrük, mint a harmat, és torkukon jól látszott, amint ver a szívük.

A mese meghalt bennem, de éreztem, hogy a griffmadárnál és minden mesénél sokkal nagyobb csoda a napsugárban született gyíkok dobogó kis szíve.

Ekkor elbúcsúztam a griffmadártól, de azért sokszor eszembe jutott azóta is, amikor a kétségek, a gond, a bánat sötét szárnyú griffmadara hajszott, és csak a másnap világosságában láttam meg, hogy ezekből se születik más, mint jáspisszemű kis gyík, melyben több az élet, mint az aranytollú, meseviharban vijjogó griffmadárban.